

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE.

Csütörtök

245. szám.

Pest, december 28. 1848.

Nem kell táblalbró politika.

Lapunkra előfizethetni jövő év január 1-ől Budapesten házhozhordva félévre 5 ft, postán borítékban hatszor küldve 6 fpp.

Helyben egyedül a kiadóhivatalban fizethetni elő, vidéken minden posta hivatalnál.

Hónapos előfizetést csak helyben, s a hónap első napjától számítva 1 forintjával fogadunk el.

Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr pp. fiztetik.

Fodor Ferencz szerkesztőségünkél egy szuronyos puskát tett le, mit az illető helyre szolgáltatánk.

Pest, december 28.

A főváros közönsége ma reggel már értesítve volt, hogy Görgei tábornok posztóját megváltoztattá.

Meg vagyunk győződve, hogy e bir a gondolkozni tudó emberekre sem leverőleg, sem meglepőleg hatni nem fog.

Részünkről tartózkodnunk kell e tény felett még csak commentálólág is írni.

Ott van erélyes és okos hadvezérünk Görgei, ott van vitéz hadseregünk, mellyben folyvást olly nagy a lelkesedés, milllyent a francia republicanusok tábora óta a világhistoria nem mutat.

Az új mozdulatokról, s az újabb állomásról valamit szólni a legesélytelenebb dolog volna.

Megnyugtatóul csak annyit mondunk, hogy csata nem volt, ne gondolja tehát bár ki is azt, mintha Győr elhagyása valamelly kényszerült visszavonulás volna.

Sőt ellenkezőleg a dologban annyi csak a változás, hogy az ellenség mozdulatához képest a mieink is annak megfelelő állást vettek.

A kormány éjjel nappal egygyé tesz, hogy minden erő Görgei tábora felé központosuljon.

A pestiek már holnap tapasztalni fogják, mennyi erő fog itt a fővárosban központosítani.

Ezen erők fogják képezni a tartalék sereget, mellynek rendeltetése az egész világon az, hogy a hol baj támad, vagy a hol mi akarunk az ellenségnek bajt csinálni, rögtön lehessen intézkedni.

Az új posztio egyszersmind biztosítékot ad, hogy az alatt, mig mi e sorokat írjuk Perczel Móricz egyesült Görgeivel.

Szemtanuk bizonyosága szerint Erdélyben, hol csak sergeink előnyomultak, a nép a pesti országgyűlés által kivetett unjoncz competentiat minden ellentállás nélkül kiadta.

A Zsibó és Szurdok melletti csata azon vidékre egészen elhatározó volt, az oláh felkelő tömeg még kapott az alkalmon, csak hogy haza futhasson.

Az elfoglalt helyekről a fegyverek elszedettek.

Az oláhoknál csak számra találják a proclamatiókat, mellyben Windischgrätz herczeg Pestről azt írja, hogy a magyarok egészen legyőzetvén, egyetlenegy ágyújuk sincsen, legfeljebb néhány másfél fontos, melly azonban már az embert nem öli meg.

Pest dec. 27.

A főváros biztosítása egyik fő feladata a kormánynak.

Ezért igen nagy örömmel és háladatossággal láthatja Budapest lakossága, hogy néhány napok óta a rendes katonai erő, falai lözt tetemesen gyarapodott; az állomásokon rendes honvédek állanak, a laktanyák fürge életvidor és elszánt képű vitézekkel telvék, szóval harczias tekintet és szellem kezd itt is meghonosodni.

Ki orránál tovább lát, annak lehetetlen nem örvideni mind ezen készülteknek, mellyek egy tartalék hadsereg alakításának előjelei, s mellyek által valamint a főváros biztossága eszközöltetik, úgy felsőtáborunknak — egy nem reménylett szerencsétlen ütközet esetére a leghatalmasabb segély és támpont nyujtatik.

Mi nem félünk attul, hogy mint némelly nyárfalevél természetűek hiszik az ellenségnek egy osztálya magát, Pápa vagy iston tudja mellyik oldalra, a főváros alá belophassa, s így vagy ezt elfoglalja vagy pedig feldunai táborunkat hátulról megtámadva azt két tűz közé szorítsa, s nem félünk pedig, mert egy illy maga belopásnak kalandos eszméjét mellözve is, egy illy vállalatot csak egy legalább is 20,000-nyi sereg tehetne, s (pedig ez sem horvátokból álló) ha csak nem akarna általunk a la Sukoro felreggeliztetni, vagy pedig a la Ozora megosteliztetni. Már

pedig 20 ezer nem horvát embert nem lehet ám úgy ellopni attól a Hauptarmeestól, hogy Görgeinek argus szemel még egy olly hosszú körutacska alatt se vennék észre, minő egy illy circulus viciosus kivitelére megkivántatnék.

Mind a mellett is azonban, hogy egy illy megkerüléstől nem félünk, igen igen szükségesnek tartjuk egy reserve armeenak budapesteni öszpontosítását, s ezt annyival inkább, mert általa a kormánynak közvetlen rendelkezése alatt is egy hatalom álland, mellyet úgy a felsőtábor kívánatainak kielégítésére, mint bármelly más előfordulható körülményekben rögtön használhat.

Mi azért üdvözöljük a honv bizottmánynak ezen tartalék had feállítására mutató előintézkedéseit.

Csernátoni.

Pest, dec. 27.

Ma egy hete végződött be Franciaországban az elnökválasztás, s eredményét még nem tudjuk.

Meddig tudomásunk kíséri a szavazás menetét, addig Napoleon óriási többséggel birt.

Közbejöttek azután az újabb, de nem hiteles, s még meg nem valósult hírek. Cavaignac (mondják) megölettek; s így rá többé a szavazatok nem eshettek, de úgy vélekedtek sokan) a gyanú, melly e tett után Napoleont terhelte, őt is megfosztá a millió jobb érzelműek szavazatától.

Végre is a gyanítások s találgatások sovány eredménye, mint rendszeren szokott lenni, az, hogy semmi bizonyost nem tudunk, csak várva várjuk a nevet, melly Európa sorsának gyorsabb vagy később kifejlődését eszközölni az által, hogy a harc vagy a béke zászlójára iratik-e?

Béke — most!

Nem szilaj gúnyoru contrast-e ez?

Európa forrongásban van.

Nyugoton az ifju szabadság erősíti magát s küzd ellenségeivel, és az elemekkel.

Keltem hallgat a vén medve s morog magában.

Európa derekán pedig az absolutismus vandál harczot küzd a szabadság ellen. Lábbal tapod minden szentséget, kimeríti a pokol fegyvertárait, hol a középkor istenítéleteinek kinszereinél sokkal iszonyúbb fegyvereket talált.

És most legyen béke?

Harczra, a szabadság dicső küzdelmére vagy hivatva Franciaország.

Kezedbe kardot és véres zászlót adott az események rohama.

Neked kell megjelenned bíról és végrehaj-

tól nyugot és kelet csatáiban, elszánt harcában a szabadság és zsarnokságnak.

Ha az elnökválasztás utáni napon, a francia nemzet Olaszországot szabadnak, függetlennek és egynek nyilatkoztatván, ugyanaz napon roppant haderejéből huszezernyi egyenesen Milano elfoglalására, még pedig nem Franciaország, hanem az olasz nép és a szabadság számára elfoglalására — indítani, ezzel meg volna téve az első, de a többi mulhatatlanul magaután vonó lépés.

A szabadság győzelmes zászlója fel volna ütve a küzdő népek elvérző milliói között.

E zászló dicsőség közepette haladna elébb és elébb, ellen állhatatlanul mint a kellő nap, mely minden perczen újabb meg újabb fényes foglalatást tesz völgyek és tetők felett.

Hozzá csatlakoznának a népek milliói, oly erővel, mely megsemmisítné, füstjében elfojtaná az ellenség minden erőlködését.

Mi, magyarok, nem kételkedhetünk egy percig is ügyünk győzelmén. E győzelem bizonyosságán, a szabadság diadalán Franciaország kardja és zászlója nem változtathat egyebet, mint siettetni azt.

S mibe kerülne Franciaországnak betölteni e dicső, e magasztos hivatást?

Ő nem most születő nemzetnek hazája, mint miénk, hol a népnek óriási erő kifejtésbe kerül a szabadságharcosok legióit kiállítani. Neki hadserege béke idején is rengeteg, s annak növelését is megbirja.

A katonaság harcragyától ég. Emlékszenek még a dicsőség észak-tüzére, mely egész Európára hintette vérvilágu lángját. Emlékeznek a névre, mely mint fényes csillag vezette őket. Emlékeznek — oh, sok van egy dicső népnek mire emlékeznie!

Ez emlékekért, e nagy névhez kötött dicsőségért adja az összes katonaság Napoleon Lajosnak szavazatát.

Igen, e harcra fel fognak kelni elárult ügyed mellett, közép Europa szabadsága. Mert ők is csak úgy lehetnek szabadok és biztosak, ha az abszolutismus mindenütt meg van törve s teljesül a jóslat, hogy Europa nem lát több koronás főt.

De mind ez talán csak ábránd még.

Ki nyerte a szavazatok többségét, ki nevezheti magát e perczen Europa legdicsőbb országos elnökének? K.

Pest dec. 28.

Ma reggel placatok útján hivatalosan értesített a közönség, hogy Görgei jónak látta hadi terve változtatásával, nem Győrnél vetni el kockát, s minden erő egyesülését bevárni. A honvédelmi bizottmány reméli, hogy rövid időn utközetről, s győzelemről adandó hírt.

Mi is reméljük azt, sőt emberileg szólva, teljes bizonyosságban vagyunk felőle.

Hogy is ne? Előjelenete a most kezdődő véres drámának, melyben a hősi szerepek elsejéti Görgei viszi, oly dicső reményeket nyújt, hogy

ki az egésznek sikeréről kétkednék, az ugyan minálunk is keményebb pessimista volna.

Kérdésnek itt nem igen maradt egyéb, mint az, hogy egy vagy öt felvonásu leend a drama, s hogy mily hosszú leendenek a felvonások.

Ez azonban nem csak a főhős szerepét vivőtől, s annak, a dráma kívánata szerint gyors és folytonos cselekvőségétől (miben ugyan csak nem lehet hiba), hanem minden szereplő személyek erős és határozott közremunkálásától is függ.

Azonban itt azon különös eset jó elő, mi a színi deszkákon adatni szokott drámáknál soha sem, hogy a publicumnak is egygyen egygyen, kivétel nélkül részt kell venni a munkában, a cél kivívásában.

Széles Magyarországnak, mely Nagyszombatnál kezdődött és isten s Görgei tudja hol folytatandó dráma néző helyét képezi nem szabad egy, de csak egyetlen épkezláb magyarnak lenni, ki egy vagy másképp cselekvő személyül fel ne lépett volna.

A ki részt nem vesz szabadság háborunk dicső kivívásában, az de nem! ne is tegyük fel e lehetőséget, ne mondjuk arra büntetést, mint Solon kihagyá büntető törvény-könyvéből az anyagilkosságot, illy vérlázió bünt görögöt ki nem telhetők képzelvén.

A nemzeti büszkeség legmagasztosabb érzetével mondjuk ki, hogy nem lehet panasz e nemzet ellen.

Mutasson valaki nemzetet, a meddig a történetek fáklója visszavilágít, mely ereje kifejtésében három századig akadályozva, visszafojtva, lenyomva volt, s egyszerre pár hónapnak egy nemzet életében, valóban csak perczeket tevő ideje alatt, ekkora erőt tudott volna kifejteni, és használhatóvá rendezni.

És mentől nagyobb e kifejtett erő, mennél inkább igénybe vételnek a néphatalom csaknem kikapadhatlan forrásai, annál biztosabb garantiája fekszik e megerősítésben annak, hogy a nemzet még nagyobb s csaknem a végtelenig menő sorzatu erő kifejtésre alkalmas, a nélkül, hogy az erőlködésben megszakadna.

Igen! nem lehet panasz e nemzet ellen, nem lehet kétségbe esni jövője felől.

Csak tovább is úgy legyen, mint eddig.

És ne maradjon senki, ki részt cselekvő, töle kitelhető legnagyobb részt ne venne e vérrel irandó nagyszerű drámában, és bizonyos, hogy az egy nemzet halál rettentő tragoediájává válni nem fog.

Ha ki lenne viva szabadságunk és találkozni egy fiatal ember, ki a csatákban jelen nem volt, és találkozni egy nő, ki tépetet és ruhát nem adott a sebesülteknek, — azoknak neve legyen a megvetés elválhatatlan kíséretétől kinezva. K.

Erdély sorsa, eleste után.

VIII.

Pest, december 28.

Erdélyben újra jól kezdenek menni a dolgok. Tegnap előtt e lapokban is közölve volt a Csucsai harc jó eredménye.

A zsigói vagy is inkább tihói harc szeren-

oséjének köszönjük, hogy Szurdokot, Örmezőt s Borzovát megszállott Urbán onnan kivonulni, és pedig veszteséggel kivonulni kénytelenített, úgy hogy kivonulása illy becsületes nevet nem is érdemel, mert a legrendellenesebb szaladás volt.

Az a hír is van, (még nincs hiteles tudásunk róla), hogy Bohm Deézsig haladt, s e várost is visszavette.

Ha igaz egyébiránt telyes reményünk van, hogy ha akkor, midőn e tudósítás kelt, még nem is, azóta már csak ugyan bevétetelt.

Tegnap még az a hír is indult meg a fővárosban, hogy Kolozsvár visszafoglaltatott volna. Hogy az Erdélyben jelenleg táborozó két rendbeli seregünk közül melyik által, Bem tábor, vagy a Csucsánál magát összevont s rendezett sereg által-e, arról nem szól a krónika.

Vannak sokan, kik csudálkoznak azon, hogy az a vert had, és megszalasztott nemzetország (Csucsai táborunkat értik alatta), mostan vitézul viseli magát, s bátorság és erő jeleit adja.

Ezen telyességgel nincs mit csudálkozni.

A nemzetországek megszaladásának, s gyakran sajnosan tapasztalt gyorslábúságának egyedüli titka abban fekszik, hogy mindenik, rögtönzött katonasága mellett családjára, háza tüzére, vagy elhagyott műhelyére gondol.

Ez másként van a csucsai tábornál.

Házatlan menekülők, kétségbeesett bujdosók harcolnak ott, s ha háztüzkre gondolnak, mely mellett a vad oláhság melengeti kezeit, ha családok képe lebeg előtök, melyet az offenség kenyértől fosztott meg, ha műhelyeik jutnak eszükbe, hol nem dolgozhatnak a mindennapi élelem megszerzésére, mind ez új és százszoros ok, hogy vitézul, bátran, s a kétségbeesés erejével harcoljanak.

Ebben is tanúság, bátorító tanúság fekszik. Ha egy két csatát elvesztünk is, ha itt vagy ott egy várost elfoglal is az ellenség, nem kell kétségbe esnünk.

Veszteségei után nagyobb erőt fog kifejteni a magyar. Azok is, kik tán félénkebbek valának, tiszteres bátorságot nyerendenek a tudatból, hogy lét vagy nem lét a harc kérdése.

Csak az istenért, jókor ne örüljünk és el ne bizzuk magunkat. Ez annyit tenne, mint újra elveszteni mindent, mit nagy bajjal visszafoglaltunk, mert az ördög soha se nyugszik s a jók örömeinek perczeit azok megcsalására használja fel.

És mivel már Erdélyről szólunk, egy szusz alatt jónak látunk még egy megjegyzést tenni.

Erdélyt egy szerencsétlen polit'cai elv bukatta meg, mely a táblabírópolitica quintessenciájának tekinthető.

S ez abból áll: azon csetre, ha csak ugyan a reactio győz, biztosítani magunkat annak dúha ellen. Ezt vallotta csaknem egész Erdély. Ebből szükséges folyadék, sőt ugyan az más szavakkal: nem tenni meg minden lehető a magyarügy győzelmére, langyul venni az egész dolgot, csekély erőt fejtetni ki, hogy a reactio valószínű győzelmében mondassuk: felséges kétféjű sas, minem valánk ultramagyarok, kegyelmezz nekünk.

Ezen polit'ca volt az ásó és kapa, melyel Erdély sírja megásatott.

Most azonban, miután a magyar városokra sarcz vettetik, katonai kormány tolatik, a magya-

rok a feladás után is foglyokul vitetnek stb. — talán csak átfogják látni a politika emberei, hogy bizony azon embereknél, kik az ur isten által schwarzgelb színre festettek nem lakik kegyelem.

Azok nem szokták a közönyösöket és nem ultra magyarokat simogatni mai időben.

Ha ezt át látták volna, ha erről szívök mélyéig lelkök teljességéből meg lennének győződve — ó úgy jól áll a dolog, Erdély felkel, s sebeit begyógyítja az idő.

De ha ez másként van, ha az a politika, melly egy sokkal sem jobb a reactionáriusságnál, még mai napig is uralkodik ottan — úgy rossz kilátásaink vannak Erdély jövőjére nézve.

M. K.

Barátom Berti!

Közelebből az ország egy szép részét utaztam meg. —

Örömmel tudatom veled, hogy a nép, — melly ha akarja, rontó és teremő elem, minthogy a valódi erő karjában, agyában és szívében fekszik — egészen republicanus érzelmű és gondolkodású.

A táblabírófajból még most is akadhatni egy két fonnyadt példányra majd mindenhol, kik félnek a respublicától.

Hogy a nép republicanus, az igen természetes. Mert:

Az igazság mindig népszerű és könnyen érthető. — Kormányformák közt csak a democrat-republica igazság:

A nép ezért republicanus.

A nép jól tudja azt, hogy a gazdagság egész tengerc belőle folyt és foly ki, de ő mindig szárazon maradt, mert a thronus és az ezzel járó henyé aristocrazia mindent magukba szívtak:

A nép ezért republicanus.

A nép fájdalmasan tapasztalta, hogy királyságban a thronus körül, minden nemtelen szenvedélyű, erény és hit nélküli embereket összegyűjtöttek, és az ország szent érdekét ezek által kezeltették:

A nép ezért republicanus.

A nép ösztönszerűleg törekszik a szebb és jobb jövő felé, minthogy az evangéliumot nem csak kezében hordozta, mint a papság nagy része, nem csak ajkán pengette, mint a királyok, hanem szívéit is ennek szellemével táplálta. Azon nép előtt pedig, melly az evangéliumot szívével tanulja, az európai királyságok bármelyik példánya is úgy tűnik föl, mint ördögi mű. Ezen felül a magyar saját keserű tapasztalásából ismeri a habsburgok történetét:

A nép ezért republicanus.

De különösen ismeri már a nép a közel multat és a jelent, mellyben a királyság ördögileg, — tehát természete szerint — szerepl. A nép jámbor egyszerűségében elborzad ennyi gonoszástól:

A nép ezért republicanus.

A nép emlékszik háromszázados multunkra, melly annyira sötét, hogy ha felé fordulok, még az én fejem és szívem is úgy elsötétül, hogy átkozni akarom az ezt eltűrt istent, és reménytő sugárzó gondolatim és érzelmeim csak akkor száll-

nak vissza, ha a lelkes, magyar jóleány fülemből mondja: „Éljen a magyar köztársaság!”

A nép emlékezik és remél. — Mindkettőért republicanus. — Más nem lehet.

A táblabírófajból néhányan pedig azért félnek a respublicától, mert:

A táblabírók közt sok a here.

Sok a mások érdemével begyoszkedő.

Sok a királyi asztal morzsakéival élő stb.

Respublicában ez mind másképp van. A nép a királyoknál sokkal igazságosabb osztóztató.

A királyság legtöbbszörre az aljast, a köztársaság pedig mindig a nagyra törőt jutalmazza.

Csak erkölcsiség tekintetéből is milly roppant nagy különbség a két institutio között.

De hogy nálunk még sokan vannak, kik a respublicával nincsenek tisztába, azon ne csodálkozunk. —

Minden időszak, mint minden új eszme, bizonyos árnyékot örököl át a multtól; és ez mindig okadójtul szolgál a jövő felé menetelben, és megfosztja a jelent, s ennek törekvését igaz jellemétől. —

Csak ebből tudom kimagyarázni, hogy a nemzet képviselői még most sem kiáltják ki a respublicát, midőn már az egész nép — ide nem érve a táblabírók bizonyos fajtát — egészen republicanus. —

A képviselők a felettebb említett árnyék miatt nem látják a Nubicont állítani.

Még ők gyakran néznek hátra.

Hajh! pedig nem jó hátra nézni, főleg a magyarnak. — A mult elavult. Nekünk minden avult portekánkát — királyság, aristocrazia stb. — el kell hagyni, mint a zsidók elhagytak mindent, midőn egyiptomi szolgaságukból az ígért földre felé indultak. —

A most élő népekre nézve, ha nem is az ígért földének közepére való letelepedés, de minden esetre, legalább széléhez való eljutás az, ha köztársasági kormányformát állítanak fel.

Ez a kormányforma az emberi természetben rejlik, következésképp istentől jő, mit az is bizonyít, hogy mind azon nagy szelleműek, kik az istent másoknál közelebből láthatták, demokraták és republicanusok voltak már régen is. — Az összes emberiség története nem mutathat fel, lángeszű és meleg szívű embert, ki monarchista volt volna. —

A tömeg szinte nem volt. Catot, Brutust, Jezust tisztelt akkor is, midőn szinteg a királyságnak legjobban tömjénezett, — ezek pedig republicanusok voltak.

Ollyan sötét, borzasztó, és csüggesztő a királyság története; borítsuk rá valahára a feledés fátyolát. — Legyen már köztársaságunk.

Ennek megalapítása nélkül a magyar nemzet elveszhet, még pedig nyom nélkül, és dicstelenül, s elfeledtetik, mint az ollyan ember, ki életében semmi nagyot nem végzett.

Vérünket hullatjuk hazánk jövő névének keresztelésére. És a nevet még most sem tudjuk.

Közelebből keresztelkedett francia testvére névére, legyen Magyarország neve is: köztársaság. — Mi elébb annál jobb.

Republicanus.

Mákvirágok.

— E perczen vesszük a Schlik által kibocsátott Personalbeschreibung-okat Kossuth, Pulszki, Madarász és Tausenauról. Addig is, míg ezeket egész terjedelmében közölhetnők, kívánunk belőle némelyeket olvasóink multságára megemlíteni.

Pulszky.

Kora mintegy 30-év, der organ schwach (oh weh! ez a monsieur Schlik nem csak vak, hanem süket is).

Madarász.

Kis termetű, erős, de nem nagyon terjedelmes testalkatu, hat einen schwarzen Teint, (Karsamadiener! Herr von Madarász!)

Csernátoni.

Budapest, december 26.

Egy helyre vezetem önt, szerkesztő! hol a sárga-fekete soldatesca átkos rendszerének szerencsétlen áldozatai — még mai napig is — szárandó tekintetű emberi alakokban mutatkoznak.

(Ha e csekély jelentőségű — de mindenesetre drámai kinézetű bevezetés után azt gondolná ön, hogy én valami túl morális benső szellemiségek által megfogadott ügyvéd vagyok az emberiségnek, vagy egy írósvaj szívű emberbarát bőrébe bujt szenvedélyes lamentator, akkor ne menjen ön tovább e sorokon; de ha ön, lapjában még mindég megvívja a száraz jogosságot, az elismerő méltányosságot, gyökeres kiirtását leginkább az ollyannak, mellyre mondani szoktuk: „Ime egy cizp, egy rossz, a régi világból;“ akkor szabad legyen reményleni, hogy cikkem csak kap egy kis helyet valahol köztisztelő lapjában a hirdetések előtt.)

Ha ön budai nemzetőr leendett, e helyett bizonytalannal megösmerte, az ügyet felkarolta volna. — E hely a Budavári bástya tömlöczök; az ügy sok, számos évekre eltelt becsületes sorkatonáké; kik, ha vétkeztek, már bizonyára meglakoltak eléggé. — A sors, vagy inkább őrmesterem jó szánta, sokszor e helyre rendelt őrállásra, s azon sok 24 óra, mellyet körükben elvártáztam, fölébresztette bennem az emberiség azon kötelességét, ezen emberek érdekében felszólalni.

Én beszéltem ezen emberekkel, beszéltem a bizalom azon hangján, melly részvétet szül. — Nem kell a rabbal durván bánni, lenézni, csak azért, mert testét szőr kankó fedi, s lábain nehéz lánczok csörögnek; a goromba bánásmód, mint sok hivatalában túlbuzgó spiesburger német nemzetőré, hideggé teszi az embert, szóljunk úgy hozzájuk, mint embertársuk, kik szerencsésebbek, mint ők, vagyunk, mert a fris léget nem jtcze számra élvezhetjük, s a fött lensét nem szeminkint olvassák élénkbe; — szóljunk hozzájuk részvéttel, barátságos hangon, s az emberek szívesen mondják el panaszukat, felfedik hibáikat, de felfedik a régi gaz rendszer igazságtalan eljárását, zsarnoki kegyetlenségeit, leginkább a katonai igazság szolgáltatásnál.

Nem célom a volt kais kön. general commandó, vagy Hofkriegs-Rath átkos eljárási modorát bírálgi, — bírálja és sujtja a közvélemény. —

